Čo je doping?

Doping je definovaný ako porušenie jedného alebo viacerých antidopingových pravidiel uvedených v článkoch Kódexu 2.1 až 2.11.

Podľa Kódexu je povinnosťou športovca ovládať antidopingové pravidlá a vedieť, čo znamená ich porušenie. Porušenie antidopingových pravidiel neznamená len „pozitívny test“, ktorý Kódex definuje ako nepriaznivý analytický nález.

Podľa Svetového antidopingového kódexu porušenie antidopingového pravidla zahŕňa:

- prítomnosť zakázanej látky alebo jej metabolitov alebo markerov vo vzorke športovca,
- použitie alebo pokus o použitie zakázanej látky alebo zakázanej metódy športovcom,
- vyhýbanie sa, odmietnutie alebo nepodrobenie sa odberu vzorky športovcom,
- neposkytnutie informácií o mieste pobytu športovca,
- falšovanie alebo pokus o falšovanie počas ktorejkoľvek časti dopingovej kontroly športovcom alebo inou osobou,
- držba zakázanej látky alebo zakázanej metódy športovcom alebo sprievodným personálom športovca,
- obchodovanie alebo pokus o obchodovanie so zakázanou látkou alebo metódou športovcom alebo inou osobou,
- podanie alebo pokus o podanie zakázanej látky alebo metódy,
- spoluúčasť alebo pokus o spoluúčasť športovcom alebo inou osobou,
- zakázané združovanie športovcom alebo inou osobou,
- odrádzanie od oznámenia porušenia úradom zo strany športovca alebo inej osoby.

Svetový antidopingový kódex

Svetový antidopingový kódex (Kódex) je hlavnou štruktúrou antidopingového systému, ktorý stanovuje pravidlá, ktoré športovci musia dodržiavať. Cieľom Kódexu je chrániť práva čistých športovcov. Prijalo ho olympijské hnutie, ako aj športové zložky a antidopingové organizácie po celom svete. Je uznaný viac ako 170 vládami (UNESCO Dohovor proti dopingu v športe).

- **Svetový antidopingový kódex 2021 (svk verzia)**
- **World antidoping code 2021 (eng verzia)**

Zoznam zakázaných látok

Zoznam zakázaných látok a metód každoročne vydáva Svetová antidopingová organizácia (WADA), pravidelne sa aktualizuje, minimálne raz ročne. Aktualizovaný nový zoznam zvyčajne nadobúda platnosť každý rok 1. januára. Zoznam sa rozdeľuje na látky a metódy, ktoré sú trvalo zakázané a na látky, ktoré sú zakázané len počas súťaže (väčšinou v rámci 24 hodín počas súťaže).

- **Zoznam zakázaných látok a metód 2026 (svk verzia)**
- **Prohibited list 2026 (eng verzia)**
- **Súhrn zmien v Zozname zakázaných látok a metód 2026**
- **Monitorovací program 2026 (eng verzia)**

Povinnosťou každého športovca je vedieť, ktoré látky a metódy sú zakázané.

Trvalo zakázaná látka sa nesmie užívať počas celého roka, čiže ani počas tréningu, ani počas súťaže. Ak je výsledok dopingovej kontroly pozitívny na látku, ktorú športovec užil mimo súťaže (kedy nebola zakázaná), ale test súťažnej dopingovej kontroly je pozitívny (kedy je zakázaná), športovec porušil antidopingové pravidlá.

Zakázané látky sa môžu nachádzať aj v bežných liekoch, ako sú lieky proti bolesti, lieky proti prechladnutiu a chrípke. SADA preto pripravila online databázu **www.zakazanelatky.sk,** prostredníctvom ktorej si športovci vedia overiť, či daný liek obsahuje zakázanú látku alebo nie.

Brožúru, kde nájdete príklady povolených liekov (rozčlenené podľa jednotlivých skupín ochorení), ktoré športovec môže užívať nájdete tu: **Povolené lieky**

Terapeutická výnimka (TUE)

Jeden z kľúčových princípov antidopingu je chrániť zdravie športovca.

Môže dôjsť k situácii, kedy je zo zdravotných dôvodov nevyhnutné užiť zakázanú látku alebo použiť zakázanú metódu. Podľa Kódexu je možné takúto situáciu riešiť tzv. terapeutickou výnimkou (TUE).

Na udelenie TUE musia byť splnené všetky nasledujúce kritériá:

- Športovec má jasne diagnostikovaný zdravotný stav, ktorý vyžaduje liečbu zakázanou látkou alebo použitie zakázanej metódy;

- Terapeutické použitie zakázanej látky alebo zakázanej metódy s vysokou pravdepodobnosťou nepovedie k zlepšeniu športovej výkonnosti v porovnaní so športovou výkonnosťou, keď je športovec zdravý;
- Zakázaná látka alebo metóda je indikovaná na terapeutické použitie liečby zdravotného stavu a neexistuje žiadna iná povolená terapeutická alternatíva;
- Nutnosť užitia zakázanej látky alebo použitia zakázanej metódy nie je dôsledok predchádzajúceho užitia, resp. použitia (bez TUE), ktorá bola zakázaná v čase daného použitia.

Športovci na medzinárodnej a národnej úrovni si musia byť vedomí ďalšieho dôležitého pravidla: TUE musí byť udelená v časovom predstihu, nie retroaktívne (spätne), okrem situácií ohrozujúcich zdravie a vo výnimočných situáciách.

TUE pre športovcov na národnej úrovni udeľuje SADA. TUE pre športovcov na medzinárodnej úrovni udeľuje príslušná medzinárodná federácia. Usporiadatelia olympijských hier alebo iných významných podujatí môžu takisto udeliť TUE. Nemožno rátať s tým, že TUE udelená SADA v rámci národnej úrovne bude automaticky uznaná aj na medzinárodnej úrovni. V prípade akýchkoľvek pochybností je potrebné kontaktovať medzinárodnú federáciu alebo usporiadateľa významného podujatia.

Viac informácií o procese udeľovania TUE nájdete tu: **https://antidoping.sk/tue/**

Výživové doplnky

Regulácia výživových doplnkov je vo všeobecnosti minimálna. Bežné doplnky ponúkané či už v obchodoch so zdravou výživou alebo internetových obchodoch, by nemali obsahovať zakázané látky, ak nie sú uvedené na etikete výrobku. V posledných rokoch sa pripisuje značný počet pozitívnych testov zle označeným alebo kontaminovaným doplnkom.

Ak športovec užíva doplnok s obsahom zakázanej látky, čo následne preukáže nepriaznivý analytický nález, športovec sa nemôže brániť tým, že o prítomnosti zakázanej látky v príslušnom doplnku nevedel. Podľa pravidiel WADA je práve športovec zodpovedný za prítomnosť zakázanej látky vo svojom organizme bez ohľadu na to, či zakázanú látku užil úmyselne alebo neúmyselne.

Viac sa dočítate v príručke **Doplnky výživy v športe.** Tá je zameraná na riziká spojené s užívaním doplnkov a klasifikačný systém doplnkov, ktorého cieľom je znížiť riziko porušenia antidopingových pravidiel.

Práva a povinnosti športovca

Športovec má isté práva a povinnosti:

- Musí ovládať a akceptovať všetky antidopingové pravidlá.
- Nesie zodpovednosť za všetky látky, ktoré sa dostanú do jeho tela, čiže za všetko, čo konzumuje a pije, vrátane liekov a doplnkov výživy, ktoré užíva. Základné pravidlo je, čo je v tvojom tele, za to si aj zodpovedný.
- Musí byť dostupný pre odber vzoriek za účelom dopingovej kontroly.
- Musí informovať zdravotnícky personál o tom, že podlieha antidopingovým pravidlám a nesmie užiť liečbu obsahujúcu zakázané látky. Taktiež berie na seba zodpovednosť, že každá podstúpená liečba nie je v rozpore s Kódexom.
- Musí spolupracovať s antidopingovými organizáciami vyšetrujúcimi porušenia antidopingových pravidiel.

Testovanie, odber vzoriek a ich analýza

Keď oprávnený komisár dopingovej kontroly požiada športovca o odovzdanie vzorky, musí tak urobiť.

Agentúra SADA môže kedykoľvek a kdekoľvek požiadať akéhokoľvek športovca, na ktorého sa vzťahuje jej oprávnenie testovať (vrátane športovca, ktorému bol udelený zákaz činnosti), o poskytnutie vzorky.

Národná antidopingová agentúra má právomoc testovať športovcov:

- ktorí sú štátnymi príslušníkmi danej krajiny, majú trvalý pobyt v danej krajine, sú držiteľmi licencie alebo sú členmi športových zväzov (federácií, asociácií) v danej krajine, alebo
- ktorí sú prítomní v danej krajine, kde národná antidopingová organizácia vykonáva svoju činnosť, alebo
- ak o to požiadala medzinárodná federácia (asociácia), ktorá spravuje daného športovca.

Postup pri vykonávaní dopingovej kontroly je v športovo-technickej rovine vyjadrený Svetovým antidopingovým Kódexom WADA a jeho Medzinárodnou normou pre testovanie a vyšetrovanie. Bližšie informácie o procese dopingovej kontroly nájdete tu: **https://antidoping.sk/dopingova-kontrola/**

Za účelom zisťovania prítomnosti zakázanej látky vo vzorke športovca sa využívajú laboratória výlučne akreditované WADA. Vzorky moču môžu byť zmrazené, skladované a znovu otestované po dobu 10 rokov. Technológie analýzy vzoriek sa vyvíjajú, niektoré zakázané látky a metódy, ktoré nie sú v súčasnosti detekovateľné, môžu byť odhalené v budúcnosti. Ak už boli vzorky použité pre účely odhalenia zakázaných látok, budú zbavené označenia a využité len na výskum, alebo budú zničené.

Návrat po ukončení aktívnej športovej činnosti

Ak ste patrili do registra medzinárodnej federácie alebo národného registra pre testovanie, musíte 6 mesiacov vopred zaslať písomnú žiadosť národnej antidopingovej organizácií, alebo medzinárodnej federácií. Počas týchto šiestich mesiacov budete podliehať pravidlám antidopingovej regulácie a musíte byť k dispozícií na testovanie skôr, ako sa zúčastníte súťaže.

Informácie o mieste pobytu – ADAMS

ADAMS (*Anti-Doping Administration and Management System* – Antidopingový správny a riadiaci systém) je internetový databázový systém vytvorený Svetovou antidopingovou agentúrou (WADA).

Ak je športovec zaradený do registra pre testovanie, je nevyhnutné aby sa oboznámil s **ADAMS – Rýchly sprievodca pre športovcov.**

ADAMS umožňuje vkladanie, uchovávanie, zdieľanie a poskytovanie informácií o jednotlivých športovcoch a ich miestach pobytu, dopingových kontrolách, terapeutických výnimkách (TUE) a prípadných sankciách voči športovcom. Táto databáza uľahčuje zdieľanie informácií medzi príslušnými organizáciami, a má za cieľ podporovať účinnosť, efektívnosť a transparentnosť. Tento systém má jednoduché použitie, je dostupný vo viacerých jazykoch a prostredníctvom internetu je dostupný všade na svete 24 hodín denne počas celého roka.

Hlavným cieľom informovania o mieste pobytu je uľahčiť mimosúťažné testovanie. Poskytovanie informácií o miestach pobytu umožňuje antidopingovej organizácií lokalizovať športovca pre účely neohlásenej dopingovej kontroly. Takéto testovanie je základom efektívneho antidopingového programu.

Ak je športovec upozornený, že bol zaradený do „Registra pre testovanie," znamená to, že musí poskytnúť informácie o svojom pobyte štvrťročne. Informácie zahŕňajú miesta a časy pravidelných činností a známych udalostí (miesto prespávania, tréningu, súťaže, sústredenia, práce...) a jeden 60 minútový časový interval pre každý deň, kedy musí byť športovec k dispozícii pre možné testovanie. Pravidelné činnosti športovca a 60 minútový časový interval musia byť priebežne aktualizované.

Vzdelávanie

Vzdelávanie a poskytovanie informácií je v súčasnosti dôležitým nástrojom získavania praktických znalostí v snahe pomáhať chrániť čistý šport a zabezpečiť súčinnosť so Svetovým antidopingovým kódexom. Medzinárodná norma pre vzdelávanie je dôležitým nástrojom svetového antidopingového programu. Jej základným princípom princípom je myšlienka, že športovec by sa mal najprv oboznámiť s dopingom prostredníctvom vzdelávania a nie až priamo počas dopingovej kontroly. Z týchto náležitostí vyplýva aj vypracovanie edukačného plánu SADA i športových organizácií, ktorým by sa mala rozumne navrhnúť a naplánovať stratégia antidopingového vzdelávania športovcov a ich podporného personálu.

SADA ponúka národným športovým organizáciám prístup k širokému spektru vzdelávacích nástrojov, vrátane:

- bezplatných e-learningových kurzov na platforme **ADEL**, (**Návod na prihlásenie sa a nájdenie kurzu v ADEL**),
- **podcastov**,
- **vzdelávacích videí**,
- odborných článkov o **doplnkoch výživy** aj **zakázaných látkach**,
- **prezenčných prednášok či online webinárov**.

Integrita športu

Integritou športu sú princípy, ktoré zaručujú prirodzenú neistotu a nepredvídateľnosť priebehu a výsledku súťaže, ako aj rovnaké pravidlá a podmienky pre účastníkov súťaže pred jej začiatkom, ako aj počas celého jej priebehu. Existujú dva hlavné dôvody, prečo dochádza k jej narúšaniu. Finančný dôvod, kedy je negatívny aktér motivovaný vidinou ľahkého finančného zisku. A športový dôvod, kedy je negatívny aktér motivovaný vidinou ľahkého športového úspechu. Oba tieto dôvody sú však príčinou, prečo sa z kvalitného športového zápasu stáva lacný showprogram.

Najčastejšími formami a metódami narúšania integrity športu sú manipulácia súťaží, korupcia, konflikt záujmov alebo vydieranie. V zmysle zákona č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov je pritom základnou povinnosťou každého športovca a národného športového zväzu integritu športu chrániť. Toto úsilie je podporované aj čoraz väčším počtom rôznych druhov medzinárodných športových organizácií. Tie čoraz častejšie podmieňujú možnosť členstva a účasti na súťažiach aktívnou ochranou integrity športu. Od 1.7.2025 sa k tejto ochrane pripojila aj Antidopingová agentúra Slovenskej republiky, ktorá začína podnikať kroky v oblasti budovania povedomia, vzdelávania, prevencie a boja proti týmto negatívnym javom.

Nahlasovanie udalostí a indícií o narušení integrity športu, a to aj vrátane podozrení na jej narušenie je možné nahlasovať osobne v priestoroch Antidopingovej agentúry Slovenskej republiky, telefonicky na čísle **0905 381 486** alebo emailom na **integrita@antidoping.sk.**